

Bijlage HAVO
2017

tijdvak 2

maatschappijwetenschappen (pilot)

Bronnenboekje

Opgave 1 Geluk

tekst 1

Geluk en groei

Eigenlijk gaat het pas heel kort over (economische) groei als maatstaf voor vooruitgang. De uitvinding van het Bruto Binnenlands Product (BBP)¹⁾ ruim tachtig jaar geleden heeft daar in niet geringe mate aan bijgedragen. Het is de maatstaf voor hoe een land ervoor staat. (...) De laatste vijftig jaar wordt het BBP steeds meer gelijkgesteld met materiële welvaart, of – in bredere zin – met vooruitgang. Nog los van het feit dat economische groei door de diensten- en internet-economie steeds ongrijpbaarder, en dus moeilijker meetbaar wordt, biedt

het BBP zo wel een erg eenzijdige kijk op de 'staat van het land'. Duurzaamheid en sociale aspecten van groei worden bijvoorbeeld niet meegerekend. (...) Daarom pleiten wetenschappers al jaren voor de toevoeging van een aantal 'geluks-indicatoren' aan de reguliere economische maatstaven om de kwaliteit en vooruitgang van een samenleving te meten. Tot nu toe gebeurt dat nauwelijks. Een uitzondering is de 'geluksindex' van het bergstaatje Bhutan: hier telt het Bruto Nationaal Geluk (BNG) boven de maat van het BBP.

bron: Brabantkennis

noot 1 Het Bruto Binnenlands Product is het totale inkomen dat binnen een land wordt verdiend.

Opgave 2 Langdurige armoede in Nederland en Europa

tekst 2

(...) Volgens het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) verkeren zo'n 600.000 Nederlanders in min of meer chronische armoede, van drie jaar of langer. (...)

Het totaal aantal armen (dus langdurig én kortstondig) lag volgens het SCP in 2013 op 1,25 miljoen. Ruim 850.000 mensen waren zo arm dat ze zelfs te weinig hadden voor de noodzakelijke levensbehoeften, zoals eten, woonruimte en kleding. De rest van de armen kon nog net het hoofd boven water houden, ook al

15 verdienen ze maar net boven de 1.000 euro netto per maand. (...) Het is volgens de onderzoekers 'onzeker' of de armoedecijfers zullen dalen nu de economie weer aantrekt. 20 Onderzoeker Stella Hoff (...) verwacht in ieder geval niet dat ze terugkeren tot het niveau van voor de crisis (...). Dat komt volgens haar omdat veel van de huidige armoede 25 samenhangt met een trend die al voor de crisis inzette en nog onverminderd doorgaat: het verdwijnen van vaste banen. (...)

bron: Trouw van 1 maart 2016

tabel 1

De inkomenspositie in 2013 van personen van wie de ouders in 1989 een langdurig laag inkomen hadden

personen in huishoudens met laag inkomen	20%
personen in huishoudens met langdurig laag inkomen	4%

naar: Centraal Bureau voor de Statistiek (2015)

tekst 3

EU-landen committeren¹⁾ zich aan armoedeaanpak

Meer inzet op de bestrijding van armoede en leren van elkaars aanpak: dat is de inzet van de lidstaten van de EU. Vandaag
5 stemden alle EU-landen in met de Raadsconclusies²⁾ waarin dit is afgesproken. Daarbij wordt een boekje verspreid met praktische voorbeelden van armoedebestrijding
10 in Europa.

Over vier jaar moet het aantal mensen dat in armoede leeft in Europa met 20 miljoen zijn afgenomen in vergelijking met 2008.
15 Staatssecretaris Klijnsma van sociale zaken heeft deze afspraak uit 2010 weer onder de aandacht gebracht

tijdens het Nederlandse voorzitterschap van de EU. (...)

20 Met de raadsconclusies committeren de EU-landen zich aan het voorkomen en tegengaan van armoede en sociale uitsluiting, door middel van een integrale aanpak. (...)

25 De economische crisis heeft een flinke knauw gegeven aan het streven om het aantal mensen dat in armoede leeft met 20 miljoen te reduceren. De afgelopen jaren is het
30 aantal mensen dat in armoede leeft in Europa juist toegenomen. (...)

Voor Klijnsma reden om dit onderwerp het afgelopen half jaar hoog op de EU-agenda te zetten. (...)

bron: Rijksoverheid (2016)

noot 1 verplichten

noot 2 Raadsconclusies komen van de Europese Raad. In deze conclusies staan onderwerpen die de Europese Unie belangrijk vindt en welke acties of doelstellingen daaruit voortvloeien.

Opgave 3 Veiligheid tijdens het uitgaan

tekst 4

Kwaliteitsverbetering uitgaanspleinen Amsterdam door meer gastvrijheid en veiligheid

Amsterdam werkt de komende jaren aan meer gastvrijheid en veiligheid op de grote uitgaanspleinen. Door horecazaken per 1 juli 2015 te
5 belonen met ruimere openingstijden zullen bezoekers meer en langer kunnen profiteren van het horecaaanbod in de stad. (...)

Als tegenprestatie gaan horeca-
10 ondernemers zich samen met de gemeente extra inspannen om uitgaansgeweld en overlast voor omwonenden terug te dringen. De ondernemers zijn bereid niet alleen
15 verantwoordelijkheid te nemen voor wat er binnen gebeurt, maar tevens om zich actief te bemoeien met wat zich afspeelt voor hun deur, op straat.

20 (...) De bestrijding van overlast, onveiligheid en uitgaansgeweld is gestoeld op de benadering die wordt gekozen op grote festivals. (...)

Die plannen zijn gebaseerd op
25 onderzoek van de Vrije Universiteit, waar dertig maatregelen tegen uitgaansgeweld uit voortvloeiden. Op de grote uitgaanspleinen zal dat de

30 komende jaren worden vertaald in een betere inrichting en kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte en in de inzet van zogenaamde hosts. Zij moeten een ontspannen sfeer creëren door bezoekers
35 welkom te heten en te informeren, maar kunnen ook de-escalerend¹⁾ optreden als dat nodig is. De inzet van de hosts zal de komende maanden nader worden uitgewerkt,
40 maar de gemeente en de horecaondernemers zijn overeengekomen dat de kosten (...) zullen worden gedeeld. (...)

De verruiming van de openingstijden
45 is verbonden aan strikte voorwaarden. Zo moeten ondernemers hun personeel opleiden en instrueren om overlast te voorkomen, niet alleen binnen, maar ook als gasten de zaak
50 verlaten. (...)

Ondernemers die zich niet aan die voorwaarden houden, (...) of die te weinig doen om overlast te
55 bestrijden, raken de bonus van de verruiming kwijt. (...)

bron: Koninklijke Horeca Nederland (2014)

noot 1 De-escalerend optreden betekent dat je zorgt dat een conflictsituatie minder ernstig wordt / niet verder uit de hand loopt.

bron: Gemeente Amsterdam (2015)

Opgave 4 Personen die verward gedrag vertonen

tekst 5

Passages uit rapport Samen doorpakken

Het gaat om mensen die grip op hun leven (dreigen te) verliezen, waardoor het risico aanwezig is dat zij zichzelf of anderen schade
5 berokkenen. Het gaat om mensen met vaak verschillende aandoeningen of beperkingen (psychiatrie, verslaving, licht verstandelijke beperkingen,
10 dementie), veelal in combinatie met verschillende levensproblemen (schulden, dakloosheid, werkloosheid, verlies van dierbaren, gebrek aan participatie, onverzekerd zijn,
15 illegaliteit, etc). Door verschillende omstandigheden kan de situatie ontstaan dat zij eenmalig of chronisch in problemen komen, grip op hun leven verliezen en daardoor
20 overlast veroorzaken of zelfs in het strafrechtelijk circuit belanden.
(...)
Er zijn belangrijke zorgen en signalen dat er (...) ernstige knelpunten zijn in

het vraagstuk van personen met
25 verward gedrag. (...) Het Leger des Heils trekt aan de bel, omdat zij zien dat steeds meer mensen met een combinatie van psychische stoornissen, verslaving en verstandelijke
30 beperking, 'uitbehandeld' zijn en op straat en in de laagdrempelige opvang terecht komen. (...) De politie registreert ook in de meest recente cijfers een stijging (...) van het aantal
35 incidenten met overlast door personen met verward gedrag (zonder strafbaar feit). Woningcorporaties melden (...) een toename van overlast door verwarde
40 personen.
(...)
Mensen met verward gedrag voelen zich gestigmatiseerd en stigmatiseren soms ook zichzelf. In de media en de politiek is vaak
45 aandacht voor gevaarlijke incidenten.

naar: Aanjaagteam Verwarde Personen (2016)

tekst 6

Eigen Kracht-conferenties

Wat is een Eigen Kracht-conferentie?

Soms kunnen mensen het even niet alleen. Sommige gebeurtenissen in het dagelijks leven zijn zo overweldigend, ingewikkeld of
5 onoverzichtelijk dat hulp wenselijk is. Hoe regel je die hulp? Hoe houd je zeggenschap en regie over de aanpak? De Eigen Kracht-conferentie biedt uitkomst. Een Eigen Kracht-
10 conferentie is een bijeenkomst waarbij je samen met familie en bekenden een plan voor de toekomst maakt (familiegroepsplan).

Varianten

Eigen Kracht-conferenties zijn voor
15 individuen en families, als herstel nodig is, bij leervragen en voor een groep, wijk of buurt. Al deze varianten gaan uit van dezelfde principes: een plan maken met
20 betrokkenen waarbij de regie in

handen blijft van de persoon of personen om wie het gaat.

Plan maken

In het eerste deel van de Eigen Kracht-conferentie legt de
25 hoofdpersoon van de conferentie, of iemand die dicht bij deze persoon staat, de situatie uit. Ook hulpverleners en andere professionals kunnen in dit deel informatie geven.
30 Daarna volgt een (besloten) deel waarin de deelnemers aan de conferentie gezamenlijk een plan maken. Professionals en de Eigen Kracht-coördinator zijn hierbij niet
35 aanwezig. In het laatste deel van de conferentie presenteren de deelnemers het plan. Ondersteuning van professionals kan deel uitmaken van dit plan. Tot slot
40 spreekt men af wie wat doet en wanneer iedereen weer bijeenkomt, om te kijken hoe het gaat met de uitvoering van het plan. (...)

bron: Eigen Kracht Centrale